

OSRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW w WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr
LUBUSKIE
2595

1. Obiekt
PAŁAC
225/1

2. Czas powstania
1908 r.

3. Miejscowość
R O G I

4. Adres
Rogi 69-210
gm. Lubniewice
woj. gorzowskie
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo
gorzowskie
pow. SULECIN
gmina
Lubniewice

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Sophienwalde

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975
województwo
zielonogórskie
powiat
Gorzów Wlkp.

4.

8. Właściciel i jego adres
Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wlkp.
66-413
ul. Jagiellończyka 8

9. Użytkownik i jego adres
Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy UW
w Gorzowie Wlkp.
Rogi 69-210
gm. Lubniewice

10. Rejestr zabytków:

Nr
254/79
data
27.04.79

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Folwark Rogi /niem. Sophienwalde/ założony został w 1773 r. przez Adolfa von Waldow /właściciela pobliskich Lubniewic (niem. Königswalde)/ i nazwany od imienia jego żony Sophie de domo von Bismarck. Rodzina von Waldow należała do najstarszych i najświetniejszych rodów w Nowej Marchii; ich własność lubniewicka związana była z nadaniem Fryderyka Wilhelma Wielkiego z 1644 r.

W 1785 r. majątek w Rogach został obmierzony; było tu wówczas 6 rodzin chałupniczych i mała owczarnia.

W 1801 r. Rogi przeszły dziedzicznie z majątku Lubniewice w skład dóbr ziemskich Stobno, należących do bocznej linii Waldowów Stubbenhagen-Fürstenau. W 1802 r. majątek w Rogach przeszedł na czynsz, co doprowadziło do powstania kolonii. W latach następnych część gruntów została na powrót odkupiona przez Waldowów. W 1832 r. areal majątku w Rogach został powiększony o 349 mórg lasu majątku Maszków i o 397 mórg tzw. wypasu neudorfskiego /maszkowskiego/. W 1820 r. majątek w Rogach został oddany w dzierżawę za 240 talarów; po powiększeniu areалу - w latach 1845 - 1852 - ponownie oddany w dzierżawę za kwotę 1200 tala-

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Orientacja

Rogi są niewielką wsią, będącą dawną osadą folwarczną, położoną w odległości ok. 7 km na północny-zachód od siedziby gminy - Lubniewic. Miejscowość zlokalizowana jest na wyrębkisku Puszczy Noteckiej, w odległości ca 800 m na południe od trasy Kostrzyn - Skwierzyna. Zespół pałacowo-parkowy położony jest na południowo-wschodnim krańcu osady, po wschodniej stronie niewielkiego Jez. Zofiówka.

Sytuacja

Pałac, zorientowany na osi NW - SE, elewacją frontową zwrócony jest ku dziedzińcowi wjazdowemu i stylowemu parterowi ogrodowemu, a elewacją ogrodową ku jezioru. Wejście do pałacu od strony południowo-zachodniej prowadzi z tarasu ziemnego, oddzielonego strzyżonym żywopłotem bukowym od skarpy kwiatowej i plaży. Parter kwiatowy, usytuowany w osi głównego wejścia, rozwiązany jest geometrycznie. Mieści się tu kolistą fontanną, ujętą w gazon na planie kwadratu oraz dwa gazony, rozwijające się wzdłuż osi kompozycji. Aleja dojazdowa, wytyczona w osi kompozycji zespołu /NW - SE/, obsadzona jest starodrzewem dębowym /w szpalerach drzew występują również pojedynczo modrzew, buk, klon i kasztanowiec/. Krajobrazowy park, rozciągający się głównie na wschód i południe od pałacu, charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem gatunkowym drzew /stwierdzono występowanie 14 gatunków drzew liściastych, 7 gatunków drzew iglastych i 9 rodzajów krzewów/. W drzewostanie przeważają buki, lipy, olsze, sosny i świerki.

Materiał, technika, konstrukcja

Posadowienie - budynek posadowiony jest na ławach fundamentowych z cegły ceramicznej /częściowo być może również na wylewanych ławach betonowych/, stosunkowo płytko zagłębionych w grunt. Cokół budynku murowany z cegły ceramicznej, od zewnątrz oblicowany kamieniami łamanymi a w obramieniach otworów okiennych piwnic również obciosanymi blokami kamiennymi. Wysokość podmurówki, tworzącej cokół budynku od 160 do 190 cm ponad poziom gruntu.

Ściany obwodowe murowane z cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej /rodzaj wątku muru nie rozpoznany z uwagi na zewnętrzne i wewnętrzne tynki/, pokryte zewnętrznym tynkiem wapiennym /tzw. barankiem/, utrzymanym w kolorze ochry. Grubość ścian obwodowych w przyziemiu do 65 cm. Niewielkie fragmenty wieży południowo-wschodniej /tzw. izbica, usytuowana poniżej połaci dachu oraz wykusz w obrębie elewacji frontowej/ wykonane są w konstrukcji szkieletowej /rygłowej/ z wypełnieniem z cegły ceramicznej; kwatery międzyrygłowe pokryte analogicznym tynkiem. Ściany nisz balkonowych w elewacji południowo-wschodniej pokryte gładkimi tynkami wapien-

ca 12 300 m³

ca 3100 m

pałac

dom wypoczynkowo-szkoleniowy

W 1976 r. przeprowadzono remont kapitalny obiektu. Wykonano wtedy nowe tynki zewnętrzne, zmieniono częściowo pokrycie dachu i zaadaptowano pomieszczenie strychowe na cele mieszkalne.

Ogólny stan zachowania obiektu bardzo dobry.

Z uwagi na swe walory architektoniczne obiekt winien być wpisany do rejestru zabytków. Pałac powinien pełnić funkcje użyteczności publicznej. Bezwzględnemu zachowaniu podlegać mają bryła obiektu, wystrój architektoniczny elewacji /łącznie z charakterem detalu budowlanego/, rozplanowanie wnętrz I i II kondygnacji. Ochronie krajobrazowej podlegać powinien również cały zespół pałacowo-parkowy.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

H. Berghaus, Landbuch der Mark Brandenburg und des Markgrafthums Nieder-Lausitz in der Mitte d. 19. Jahrhunderts, Bd. III, Berlin 1854-1856.

F. W. A. Bratring, Statistisch-topographische Beschreibung der gesamten Mark Brandenburg, Bd. III, Berlin 1809.

Landwirtschaftliche Güter-Adressbücher Provinz Brandenburg, Bd. VII, Leipzig 1929.

H. E. Kubach, Die Kunsdenkmäler des Kreises Oststernberg, Stuttgart 1960.

E. H. Kneschke, Neues allgemeines des Kreises Osternberg, Leipzig 1870.

H. Grecki, Ewidencja dendrologiczno-techniczna parku pałacowego

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Waldemar Witek XI.1991 /BS:DK Szczecin/
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Waldemar Witek XI.1991 /BS:DK Szczecin/
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Cezary Nowakowski XI.1991 /BS:DK Sz-n/
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów WKZ "Gonawie Wlkp

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

Państwowa
Służba Ochrony Zabytków
ODDZIAŁ W OŁDZKI
ul. ... 8
66-413 ... Wlkp.
tel. 75-433, 75-466

16.12.91
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

mgr Władysław Chrostowski

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
R O G I	PAŁAC	tekst, fotografie

c. d. rubr. nr 12 - rów. Ok. 1853 r. areał majątku w Rogach wynosił ok. 2410 mórg. W tym też czasie kolonia Rogi liczyła 20 stanowisk kolonizacyjnych. Właścicielem majątku w Rogach w połowie XIX w. był August von Waldow - królewski nadleśniczy z Tempelberg. Budowę pałacu w Rogach rozpoczęto najprawdopodobniej w 1908 r., a całe założenie pałacowo-parkowe powstało ok. 1910 r. W latach 1908 - 1910 Waldowowie prowadzili prace przy budowie pałacu w Rogach, równolegle z budową pałacu w rodzinnych Lubniewicach. Podobieństwo stylu obu obiektów sugerować może to samo autorstwo. Równolegle prowadzono przebudowę lasu w Rogach na park pałacowy. Wykorzystano tu walory terenowe miejsca, położonego nad jeziorem, a także bogaty skład gatunkowy zadrzewienia. Budowę pałacu w Rogach podjęto z myślą o niepełnosprawnej umysłowo córce ówczesnych właścicieli majątku z rodu von Waldow, która miała tu zamieszkać. Do tego faktu nawiązywała - wykuta w kamieniu - sentencja w języku łacińskim: NON DORMIT QUI ME CUSTODIT (Nie śpi kto mnie strzeże), wyrażająca zaufanie córki do opieki rodzicielskiej. Zespół pałacowo-parkowy pozostawał w rękach rodziny von Waldow do 1945 r. Po II wojnie światowej pałac pełnił kolejno funkcje: Nadleśnictwa w Rogach, Technikum Leśnego, prewentorium i /do 1976 r./ Domu Pomocy Społecznej dla dzieci; obecnie obiekt stanowi własność Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. Pałac w Rogach stanowi przykład późnej architektury doby romantyzmu, zawierającej cechy neoromańskie /np. rozwiązanie portalu przy drzwiach frontowych czy triforyjny układ piwnicznych otworów okiennych/ i neorenesansowe /np. rozwiązania szczytów ryzalitów/. Bogata i zróżnicowana stylowo architektura obiektu nawiązuje do form zamków rycerskich Niemiec Północnych. Jak już wspomniano w podobnej manierze wzniesiony został pałac w Lubniewicach.

c. d. rubr. nr 13 - nymi i pomalowane na kolor różowo-kremowy. Ściany wewnętrzne również murowane z cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej, pokryte gładkimi tynkami wapiennymi; ich grubość jest zróżnicowana - ściany nośne do 55 cm, ściany działowe do 30 cm. Ściany większości pomieszczeń parteru i części I piętra zachowały pierwotne boazerie drewniane, zdobione listwowaniem. Ściany piwnic również murowane z cegły ceramicznej, tynkowane.

Podłogi - w zdecydowanej większości pomieszczeń występują nawierzchnie z parkietu dębowego; w klatkach schodowych posadzki betonowe /lastryko/.

Stropy ceramiczne Kleina na belkach stalowych, wyprawione tynkiem wapiennym. W większości pomieszczeń parteru i części pomieszczeń

c. d. wkładka nr 2

Wkładkę założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ, WKZ Gorzów Wlkp.

2.

3.

4.

1. Miejscowość R O G I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, fotografie
---------------------------	---	---

c. d. rubr. nr 13 - I piętra stropy zdobione są sztukateriami o zgeometryzowanych motywach. W narożnym pomieszczeniu północnym parteru strop łukowo-żebrowy, a w hallu drewniany strop belkowy, wsparty krzyżującymi się podciągami.

Więźba dachowa typu wieszarowego, jednowieszakowa. Płatwie kalenicowa i pośrednie wsparte podporami stolcowymi, usztywnionymi zapomocą zastrzałów, kleszczy i mieczy. Krokwie wsparte zaciosami na płatwiach stopowych; końce krokwi wyprowadzone poza lico ścian obwodowych o ok. 50 cm, przez co tworzą się okapy. Więźba dachowa wieży południowo-wschodniej oparta o środkowy słup /tzw. mnich/, wzmocniony dwoma poziomami kleszczy, rozmieszczonymi w prostokątnych płaszczyznach. Promieniście rozmieszczone krokwie, zbiegające się w wierzchołku, osadzone są w oczepach izbicy wieży.

Dach korpusu pałacu czteropółaciowy; lukarny nakryte daszkami trójpółaciowymi. Wieża nakryta czteropółaciowym dachem namiotowym. Dach pałacu pokryty jest ceramiczną karpiówką /część ułożona w „rybią łuskę”, część w „koronkę”/; kalenica i naroża zabezpieczone ceramicznymi gąsiorami.

Schody zewnętrzne jednobiegowe, kamienne. Schody, zapewniające komunikację pomiędzy hallem a I piętrem drewniane, jednobiegowe, zaopatrzone w ozdobne balustrady /ich charakter skorelowany jest z wystrojem wnętrza hallu/. Schody wewnętrzne w południowej części budynku dwubiegowe, wylewane /betonowe/, stopnie i spoczniki lastrykowe.

Stolarka drzwiowa w większości pomieszczeń parteru i I piętra zachowana w stanie pierwotnym; drzwi płycinowe, jedno- lub dwuskrzydłowe, otwory drzwiowe zaopatrzone w drewniane, oblistwione ościeżnice i wieńczące gzymsy. Przy drzwiach tych zachowały się oryginalne, mosiężne klamki z szyldzikami i tulejowo-trzpieniowe zawiasy. W pomieszczeniach II piętra współczesne drzwi płycinowe.

Okna - zachowany pierwotny kształt i rozmieszczenie otworów okiennych oraz zdecydowana większość stolarki okiennej. Przeważają okna ościeżnicowo-krosnowe, czteroskrzydłowe /skrzydła okienne mają drobny podział szczeblinowy/, których otwory okienne dzielone są ślemionami. W wieży umieszczone są niewielkie, jednoskrzydłowe okienka krosnowe /pojedyncze/. Szczególny charakter mają okna umieszczone w obrębie I piętra ryzalitu frontowego, w nadprożach których usytuowane ozdobne tympanony z motywem zwoju roślinnego, a także witrażowe okno, doświetlające od strony południowo-zachodniej hall /szybki tego okna oprawne są w ołów, a otwór okienny dzielony laskowaniem i zdwojonym ślemieniem/. Otwory okienne zaopatrzone są w proste, wąskie opaski wyrobione w tynku i pomalowane na kolor biały.

c. d. wkładka nr 3

Wkładkę założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ, WKZ Gorzów Wlkp.

5.

6.

7.

1. Miejscowość R O G I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, fotografie
---------------------------	---	---

c. d. rubr. nr 13 - Rzut

Przyziemie pałacu zawiera się w prostokącie o wymiarach 4550 x 2330 cm, zorientowanego na osi NW - SE. Front obiektu zwrócony jest w kierunku północno-wschodnim, ku dziedzińcowi i parkowi. Wejścia do wnętrza usytuowane są w obrębie elewacji północno-wschodniej i południowo-zachodniej /przez przeszklone drzwi tarasowe/ oraz od strony północno-zachodniej /przez werandę/. Obrys przyziemia pałacu urozmaicony ryzalitami oraz łukami ścian jadalni /pierwotna sala balowa/ i wieży, usytuowanej bezpośrednio przy hallu.

Bryła

Bryła obiektu rozczłonkowana, urozmaicona ryzalitami i wieżyczkami, charakterystyczna dla monumentalnej architektury doby romantyzmu. Dominantą pałacu jest wieża, nakryta wysokim dachem namiotowym - wys. ca 2300 cm. Pałac jest obiektem dwukondygnacyjnym /pomieszczenia mieszkalne usytuowane są również w obrębie poddasza/, w całości podpiwniczonym. Piwnice o wysokości ca 250 cm, zagłębione są w grunt zaledwie na ca 120 cm. Wysokość korpusu pałacu ok. 1500 cm.

Elewacje

W wystroju architektonicznym obiektu czytelne są cechy typowe dla obiektów późnoromantycznych, zawierające manierystyczne nawiązania romańskie i renesansowe. Elewacje budynku akcentowane ryzalitami, z których wyróżnia się frontowy, zwieńczony pseudorenesansową attyką /w nim też umieszczony jest pseudoromański portal/; analogiczne zwieńczenie ma północna część budynku od strony zachodniej. Elementami horyzontalnego ukształtowania elewacji są: 1/kamienny cokół budynku /nieotynkowany/, 2/ poziomy otworów okiennych rozmieszczone w obrębie cokołu, elewacji /ścian I i II kondygnacji/ oraz lukarn dachu; poziomy te podkreślone są opaskami okiennymi, 3/ fryzy i balustrady balkonów, usytuowanych ponad werandą i jadalnią. Otwory okienne rozmieszczone są z zachowaniem osi pionowych.

Wnętrze pomieszczeń pierwszej i - częściowo - II kondygnacji zachowało swój pierwotny charakter i wystrój /boazerie, sztukaterie stropów/. Pomieszczenia parteru zachowały praktycznie w niezmienionym stanie swój pierwotny układ /wprowadzone po 1945 r. podziały wykonane są w większości z materiałów nietrwałych np. mają charakter przepierzeń z desek/, oparty na podziale dwutraktowym /trakt frontowy nieco płytszy/. Pomieszczenia o charakterze reprezentacyjnym usytuowane były w traktach drugim /zachodnim/ oraz w narożni-

c. d. wkładka nr 4

Wkładkę założył: _____

(Imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ, WKZ Gorzów Wlkp.

8.

9.

10.

1. Miejscowość R O G I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, sytuacja, spis fotografii
---------------------------	---	--

c. d. rubr. nr 13 - ku północnym /jadalnia/. Stosunkowo niewielka część pomieszczeń II kondygnacji i wszystkie pomieszczenia poddasza mają charakter wtórny /po 1945 r./.

Instalacje - elektryczna 220 i 380 V, wodno-kanalizacyjna, c. o., odgromowa. System ogniowy oparty o 9 kominów słupowych z cegły ceramicznej.

Spis fotografii:

1. Elewacja północno-wschodnia
2. Elewacja południowo-wschodnia
3. Elewacja południowo-zachodnia
4. Elewacja północno-zachodnia
5. Ryzalit frontowy
6. Okno z witrażowym przeszkleniem, doświetlające hall
7. Widok wnętrza frontowej klatki schodowej
8. Widok wnętrza jadalni
9. Fragment wnętrza hallu
10. Widok schodów drewnianych, usytuowanych w hallu
11. Widok korytarza na I piętrze
12. Fragment więźby dachowej.

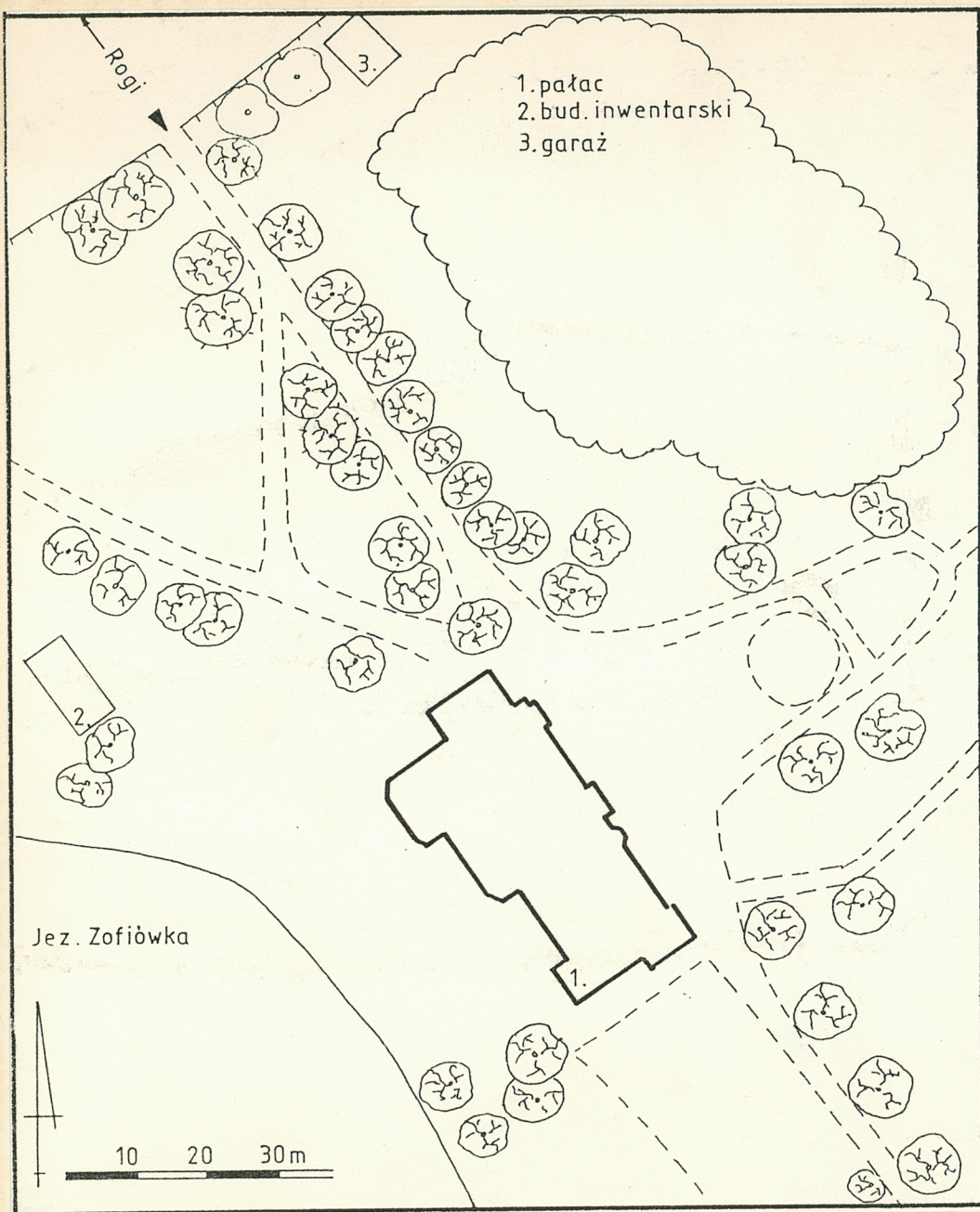
11.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ, WKZ Gorzów Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

ROGI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

12

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ, WKZ Gorzów Wlkp